

Handelsmødet 1885.

Nogle Bemærkninger

af

Cand. polit. Jul. Schovelin.

Der var mellem Industrimødet og Handelsmødet i Aar den samme typiske Forskjel som mellem den jævne, stilsfærdige Haandværker og den driftige Grosserer. Industrimødet havde det Tilfældighedens og Hjærtelighedens Præg som et uforvarende Sammenstød, efter mange Aars Forløb, mellem gode Venner, der beskedent og prunkløst tilbringe et Par Dage sammen med at tale om fælles Interesser. Handelsmødet optraadte med en ganske anderledes repræsentativ Værdighed, festlig og officielt, og derfor ogsaa med større Prætensioner. De Industridrivende lavede en hyggelig Familiesammenkomst, hvor man nøjedes med at tale om Tingene og diskret forsikrede om sin Tillid baade til Folketingets og Ministeriets gode Hensigter. Handelsmødet var derimod som en Festmiddag, hvortil man baade havde inviteret Ministre og Excellencer, og hvor man ikke alene holdt Taler, men slog i Bordet baade for Regering og Rigsdag og krævede rask væk ind Toldforbund, Akkordkommissioner osv. osv. Der er under nærværende Forhold en Frejdighed i dette, saa at man ikke tager Føjl af, hvem der har været vant til herhjemme at sidde med de økonomiske Trumfer paa Haanden og tage Stikkene hjem. Hand-

elsstanden tænker ikke paa at dukke med Hovedet i stum Resignation; den bærer sit Hoved højt og kjækt — og den taber det aldrig.

Der er noget dygtigt og prisværdigt heri, som man skal have Respekt for. Dette stadig at kunne begynde forfra, lige dristig og selvtillidsfuldt, er et Karaktertræk af høj Værdi, ikke mindst her i Landet. Det giver en Indfyldelse, som fra et vist Synspunkt nok kan siges at være lidt uforholdsmæssig ligeoverfor Fortjenesterne, men som utvivlsomt har sin Berettigelse.

Der hørte virkelig meget af denne Evne til for atter i Aar at holde Handelsmøde. Det sidste Mødes matte Præg fristede ikke meget til Efterlignelse. Det var et Opkog af gamle Sager fra Børsudvalgsbetænkningen, som tog sig fornemt ud paa det tykke Velin, men tillige saa lidet livligt, at det hele alene af den Grund faldt virkningsløst til Jorden. Der er dog ingen Tvivl om, at det alligevel var klog Politik at gjentage Forsøget i Aar. Det blev derved slaaet fast, at hvordan det end gaar, kommer Handelsmødet; det kommer ikke i Ny og Næ, ved en tilfældig Lejlighed, men det er en af Aarets staaende Begivenheder, en Institution. Der er en Selvvurdering i dette: hvert Aar at holde Møde og fordre og forlange og reklamere, som vidner om en sikker Kjendskab til sin Tid. Handelsmændene ere Folk, der som Mænd af Erfaring vide, at de artige Børn aldrig faa noget, fordi de aldrig bede om noget. I dette Stykke kunne de Industridrivende lære meget af Merkurs Sønner; thi for at gjentage det: der er noget i denne sangvinske Ihærdighed, der hænger sammen med vor Handelsstands bedste Egenskaber, og som har bidraget sit til at stille den paa den fremragende Plads, som den med Dygtighed hævder.

Men det var ikke alene af den nævnte, almindelige Grund rigtigt at holde Handelsmøde i Aar. Man havde tillige noget særligt at holde Møde paa: Etatsraad Tietgen som Formand.

Tietgen var da ogsaa Sjælen i dette Handelsmøde.

Hans Foredrag have altid et Intelligensens og Aktualitetens Præg, som har noget overordentlig forfriskende ved sig; men ved denne Lejlighed havde de ganske særlig Krav paa Opmærksomhed i vide Kredse.

I første Række har det sin Interesse, at Tietgen erklærede sig for Beskyttelse, uforbeholdent, helt ud, »bruttalt« — for at bruge hans eget Udtryk. Det har sin Betydning, at Tietgen gjør det, men det har dobbelt Betydning, at han gjør det i sin Egenskab af Handelsstandens formelle og reelle Leder.

Den Forvaring, som man paa Industrimødet fra en enkelt Side — der iøvrigt selv var stemt for Beskyttelse — mente at maatte tage overfor Beskyttelsen, som jeg forstod det: paa Handelsstandens Vegne eller for dennes Skyld, kunde man gjerne have sparet sig. Handelsstanden véd bedre, hvad Tidens Udvikling kræver end, at den paa et Tidspunkt som det nærværende skulde fordre sine Særinteresser varetagne gennem Frihandels-Doktriner paa Bekostning af Landets vigtigste Produktioner. Men selvfølgelig kan den ifølge Handelens Natur og sit Virksomhedsomraade umulig gaa ind paa Beskyttelsesmaximerne *sans phrase*. Beskyttelsen er jo imidlertid, ret beset, kun et enkelt Udtryk for et Princip, hvis almindelige Indhold er Statens positive Forpligtelse til at ophjælpe og støtte sine Borgeres Erhvervsvirksomhed. De Skridt, som fra Statens Side kunne gjøres til Fremme af Handel og Skibsfart, ere nu af en anden Art end den industrielle Beskyttelse, hvad der jo simpelthen følger af disse Virksomheders fra Industrien forskellige Natur. For disse Erhverv gjælder det væsentlig paa den ene Side om direkte, positive Foranstaltninger til Mellemandelens Udvikling og Betyggelse, paa den anden Side om Lettelse i saadanne Skatter og Afgifter, hvis Nytte for det offentlige — hvor megen principiel Berettigelse de end maaske, fra visse almindelige Skattesynspunkter, kunne forekomme en og anden at have — ikke staar i noget fornuftigt Forhold til deres Mangler, som nemlig bestaa i en særlig hæmmende Indflydelse paa Hande-

lens og Skibsfartens Virksomhed. Saadanne Afgifter (Skibsafgifter, Havneafgifter etc.) kunne da fra Handelsstandens Side med Rette fordres fjærnede, og, hvis det er finansielt nødvendigt, erstattede paa Maader, som give det samme finansielle Resultat uden at have lignende skadelige Bivirkninger. Lettelser for nogle, Beskyttelse for andre bliver da i Virkeligheden kun forskjellige Udtryk for det samme Princip.

Det er en saadan gennemført Statshjælp paa Erhvervslivets Omraade, som Tietgen, efter min Opfattelse, har fordret — ikke paa Basis af nogen stræng, principiel Begrundelse, men simpelthen som en økonomisk Nødvendighed. Det er, som Forf. af disse Linjer har udtrykt det i Januarhæftet af nærværende Tidsskrift, »under en Situation som den nuværende med dens hele industrielle Kampsystem, dens Toldkrig, umuligt eller i alt Fald uklogt at vælge et saadant Moment til at afvæbne«. Da imidlertid »Beskyttelsen af det nationale Arbejde« unægtelig for saa vidt gaar imod Handelens Særinteresser, som den indskrænker Indlandets Forsyning med udenlandske Produkter, maa Erstatning bydes paa anden Maade: nemlig ved Udvidelse af det indenlandske Afsætningsomraade. Det er dette, der er Tanken i Planen om et skandinavisk Toldforbund med stærke Beskyttelsesskranker udadtil, og under Forudsætning af den derved bevirkede Udvidelse af Toldomraadet kan Handelsstanden lettere acceptere de for Landets Produktioner nødvendige Beskyttelsesskridt. Den gamle Tanke om et skandinavisk Toldforbund faar herved en ganske ny Form og Betydning. Det er i Virkeligheden noget af det samme, man rundt omkring i Evropa er inde paa, og som maaske snart vil ske for Tysklands og Østerriks Vedkommende: paa den ene Side forskanser man sig med stærke Skranker overfor Udlandets Overgreb, paa den anden Side søger man at udvide det »indenlandske« Konsumomraade og derved at give de indenlandske Produktioner en bredere Basis og den indenlandske Handel et betydelig større Virkefelt. Der er en Foragt for Doktriner, en

praktisk Eklekticisme i dette, som naturlig maa ligge for en Mand som Tietgen; men der er tillige heri noget, som vi tro kan faa en Fremtid for sig, og som er klart sét og genialt tænkt, ikke mindst fordi der herigjennem aabnes Udsigt for en solidarisk Sammenknytning mellem Handelens og de andre Erhvervsgrenes Interesser.

Det har ved denne Lejlighed atter vist sig, hvor stort et Held det i Grunden er for Danmark, at vort første Handelsgeni er en Mand, hvis Interesse og Syn rækker over videre Felter, end ónsidige Handelskrav kunne spænde over. Det er ikke for intet, at store Fremskridt i vort Lands industrielle Udvikling knytte sig til Tietgens Navn. Atter her have vi nu faaet Bevis for, at han har et aabent Blik for, hvad der tjener hele Landets, og ikke blot en enkelt Samfundsklasses Vel, og det er derfor glædeligt ved denne Lejlighed at have set den Mand, som længe reelt har været vor Handels første Kapacitet, nu ogsaa formelt fremtræde som dens første Repræsentant.

Man saa ogsaa hans omfattende Blik i hans oplysende Foredrag om den ny tyske Kanal. Man fik en trykkende Fornemmelse af, hvor hurtigt vi maa skynde os med at faa vor ulykkelige Forfatningsstrid tilendebragt, hvis vi i Tide ville være forberedte paa at kunne tage den skarpe Konkurrence op, af hvilken vor fremtidige økonomiske Existens i alt Fald delvis vil afhænge. Der taler en advarende og manende Røst ud fra disse Skridt fra Tysklands Side, og der var en Gjenklang af denne Røst i Tietgens Tale, som gav den en særlig Betydning.

Det samlede Indtryk af Aarets tvende Møder, Industrimødet og Handelsmødet, er et Indtryk af, hvorledes to betydningsfulde Samfundsklasser herhjemme baade føle Tidens Alvor udadtil og Nødvendigheden af frugtbart Samarbejde indadtil stærkere end nogen Sinde før. I det almindelige Mørke, der for Tiden hviler over vort Land, er der heri ligesom et Lysglimt, der varsler om bedre Tider.